

și, iar în lituană -š: v. sl. *шти* (<*știți*), let. *šūt*, v. prus. *schuwikis* «cizmar», dar lit. *siūti* «a coase».

Întîlnim, în fine, și inovații comune numai limbilor slave și letonei. Evoluția ulterioară a făcut din letonă o limbă care constituie puntea de trecere de la idiomele baltice la cele slave. Într-o fază mai veche, rolul acesta îl îndeplinea iatvinga, care a lăsat urme pe teritoriul de limbă polon și lituanian¹.

§ 10. Ideea comunității lingvistice balto-slave este susținută și de lingvistul ceh Pavel Trost². Insistînd asupra inovațiilor caracteristice ambelor grupuri de limbi, autorul admite, ca și Chr. S. Stang, L. A. Bulahovski, S. B. Bernstein ș.a., că unitatea balto-slavă s-ar fi dezvoltat dintr-o uniune lingvistică (*Sprachbund*). Numeroasele concordanțe balto-slave pot fi deci explicate numai prin existența îndelungată a unei comunități lingvistice. Printre altele, se subliniază și faptul că, în ultimii ani (adică de dinainte de 1958), au fost scoase la iveală numeroase concordanțe balto-slave în domeniul morfologiei verbului (J. M. Endzelin, Chr. S. Stang și M. Leumann)³.

§ 11. Printre lingviștii care în prezent mai acceptă concepția lui A. Meillet (cu privire la evoluția paralelă și independentă a inovațiilor care unesc slava cu baltica) se numără și V. Mažiulis⁴. Astfel, luînd în discuție (în comunicarea prezentată la cel de-al IV-lea Congres internațional al slavistilor) unele fapte lingvistice ca: tema prezentului de la verbul «a da», formele enclitice ale pronumelor personale, numerele și genitivul în -a la substantivele cu tema în -o-, V. Mažiulis a susținut că inovațiile caracteristice limbilor balto-slave s-ar fi dezvoltat independent și analog⁵.

§ 12. De o extremă importanță în analiza vechilor relații lingvistice balto-slave sînt chestiunile de metodă. Unele premise metodologice au fost expuse în lucrarea lui V. V. Ivanov și V. N. Toporov⁶. Aplicînd metoda reconstrucțiilor interne și unele principii care se degajează din studiile de indoeuropeistică ale lui J. Kurylowicz, autorii au demonstrat cum trebuie operat cu fenomenele lingvistice specifice balto-slavei.

Mergînd pe linia delimitării faptelor lingvistice mai vechi de inovațiile produse ulterior, V. V. Ivanov și V. N. Toporov ajung la stabilirea unor modele pe care le studiază în primul rînd din punctul de vedere al formei. Numai după aceea autorii trec la interpretarea fenomenelor observate.

Interesantă este precizarea celor doi cercetători, cum că pentru epoca balto-slavă este impropriu termenul de limbă. Căci «problema privitoare la unitatea limbii nu poate fi rezolvată fără a se lua în considerație și faptele nelingvistice, despre care în cazul de față nu avem nici un fel de indicații (existența uniunilor politice, conștiința lingvistică a vorbitorilor ș.a.m.d.)»⁷.

S-ar putea însă obiecta autorilor că problema vechilor relații lingvistice balto-slave nu este exclusiv de competența lingvisticii și, în consecință, nu poate fi rezolvată numai cu ajutorul acestei discipline. Aici trebuie aplicată o metodă complexă, care să se sprijine și pe datele arheologiei și antropologiei⁸. Pe de altă parte, se pare că, folosind metoda reconstrucțiilor interne, V. V. Ivanov și V. N. Toporov au ajuns la aceleași rezultate la care indoeuropeanistica ajunsese mai înainte pe baza reconstrucțiilor externe. Comparînd între ele

¹ Vezi J. S. Otrębski, *Язык латыгов*, în «Вопросы славянского языкознания», Москва, 1961, fasc. 5, p. 3–8. Vezi și A. Vraciu, în Rsl, VIII, 1963, p. 542–544.

² O balto-slavanských vztazích v oblasti syntaxe, în *K historickosrovnávacímu studiu slovanských jazyků*, Praga, 1958, p. 124–127; K otázce balto-slavanských jazykových vztahů, în *Československé Přednášky pro IV. Mezinárodní Sjezd slavistů v Moskvě*, Praga, 1958, p. 221–227 (Vezi și recenzia lui G. Călin, în Rsl, IV, p. 358); *Omaemys...*, p. 169–170 (sau «Вопросы языкознания», 1958, nr. 1, p. 51–52).

³ La care mai trebuie adăugate cercetările recente întreprinse de V. N. Toporov. Vezi, de exemplu, *K вопросу об эволюции славянского и балтийского глагола*, în «Вопросы славянского языкознания», fasc. 5, p. 35–70; O некторых архаизмах в системе балтийского глагола, «International Journal of Slavic Linguistics and Poetics», V, 1962, p. 31–57. Spre deosebire de toți acești lingviști, L. A. Bulahovski afirmă că, în opoziție cu asemănările frappante din paradigma numelui, între flexiunea verbală din slavă și baltică există mari divergențe.

⁴ *Заметки к вопросу о древнейших отношениях балтийских и славянских языков*, Vilnius, 1958. Cam așa explică originea inovațiilor balto-slave și A. Erhart. Zum Problem der baltischslavischen Sprachseinheit, în: *Sborník prací filosofické fakulty Brněnské University*, VII, 1958, Řada jazykovědná, A 6 (1958), p. 123–130. La fel procedează V. M. Illici-Svitčieva în studiul *Выделение типов корней с исходом на сонант в балтийской глагольной системе, их функционирование и происхождение*, în «Вопросы славянского языкознания», fasc. 5, p. 108–137. De altfel teza aceasta a fost combătută în repetate rînduri, așa că nu e necesar să mai insistăm asupra ei aici.

⁵ În legătură cu originea numeralelor, V. Mažiulis arată că: 1. cele mai vechi provin în baltică direct din indoeuropeană; 2. numerele mai noi (care nu se trag din indoeuropeană comună) prezintă, în baltică, asemănări cu limbile slave, germanice și italo-celtice. Vezi studiile autorului: *Indoeuropейская децимальная система числительных*, în «Вопросы языкознания», 1956, nr. 4, p. 53–59; Kai kurie lietuvių kalbos gramatikos klausimai, Vilnius, 1957.

⁶ K постановке вопроса о древнейших отношениях балтийских и славянских языков, Москва, 1958.

⁷ V. V. Ivanov și V. N. Toporov, op. cit., p. 5.

⁸ Cf. studiile întreprinse de J. Rozwadowski, T. Lehr-Splawinski, B. V. Hornung, Vl. Gheorghiev ș.a.